

TUSSCHEN BRUGGEN, DE OUDE HAVEN VAN GENT

Aansluitend op vorig artikel laten wij hier enkele beschouwingen volgen van Frans De Potter die wellicht onze lezers kunnen interesseren. Wij veranderen vanzelfsprekend niets aan de door hem gebruikte spelling.

De straat tusschen de Gras- en St-Michielsbruggen, achter de Koornmarkt, heette oudtijds, gelijk de tegenovergestelde oever, de Lei of de Koornlei. Het is eerst in 't laatste vierde der XVIIIe eeuw dat wij melding vinden van den naam Graslei, voor den weg ten oostkante, terwijl de benaming St-Michielslei voor den linken rivierboord niet verder opklimt dan tot onze eeuw.

Nog heette men deze plaats vroeger : Tusschen bruggen, een naam niet alleen aan de Gentenaars, maar aan al de schippers en kooplieden van het land en de omliggende gewesten bekend, omdat zij dàar voor het ingevoerde graan 't stapelrecht hoefden te kwijten.

In het jaar 1661 plantte men op de kaai twintig lindebomen, iets wat men heden vooral aan de westerkant, wel andermaal zou mogen doen : het groen is lief en aangenaam voor 't gezicht; het kan hier vooral, een aantal dwaze moderne huisgevels (1) met hunne eeuwig witte kleur verbergen, en boomen zijn bovendien bevorderlijk aan de openbare gezondheid.

De eerste steen der kaai werd gelegd op den 10 Mei 1562; men begon aan den oostkant, dit is aan de zijde van de Koornmarkt, en 't werk was maar voltrokken in 1565. Dichtbij of liever op de Grasbrug, rechtover den hoek der Drapstraat, links zoo men van den Hooiaard komt, was een fraai torentje, op de manier van een bolwerk, gelijk men zien kan op de teekening, welke SANDERS van deze plaats mededeelt.

Vroeger was er langs den wester-kaaimuur, beneden, een gaan- of trekweg, waaromtrent BILLET in zijn *Polityebouck* (V, 158) aanteekeent, dat als 'de wandelijnghe beneden de caeye van de Cooreleye, tusschen de Veen de Ste-Michielsbrugge, teghen over het Stapelhuys... in den winter onder waeter is, zoo staetter onder waeter omtrent een derden deel van heel Vlaenderen'.

Gedurende acht honderd jaren (het tijdperk misschien uitgezonderd, waarin de Lieve druk bevaren werd) was het gedeelte der rivier tusschen de beide genoemde bruggen en straten de eigenlijke haven van Gent. Dàar toch kwamen iederen dag de markt- en beurtschepen toe, die elders

(1) Vergeten wij niet dat deze tekst van De Potter ongeveer een eeuw geleden geschreven werd en dat er daar toen inderdaad nog banale huizen stonden.

hunne rijke vracht hadden opgedaan; of zij trokken van hier uit om de voortbrengselen van Gent's handel en nijverheid verder in Vlaanderen, of naar Brabant, Henegouw, 't noorden van Frankrijk en Holland heen te voeren. Hier was derhalve, van den vroegen morgen tot den donkere, beweging, drukte, arbeid, gewoel; hier heeft graszaad geen wortel kunnen schieten.

Varensgezellen en koorneters, pijnders en karremannen, kooplieden en bedienden liepen hier gestadig door elkander, den arbeid regelende, handelende over de levering en betaling, wisseling en zoo al meer. Eeuwen lang klonk hier 't lustig schipperslied en 't bemoedigend referein van de koorneters en lastdragers.

Wij weten het : hier waren nooit zulke reusachtige schepen te zien (zeekasteelen, gelijk de dichters zeggen) als welke men thans in de groote havens aantreft en waarmee honderd-duizenden gewicht en duizenden menschen van 't eene werelddeel naar 't andere worden overgebracht; wij weten ook dat scheepsgezellen, die hier toefden, de type niet aanboden van verre natiën : donkere huid, vreemde kleederdracht, vreemde taal en vreemde gewoonten; — maar toch zal de Koornlei een aardig plekje geweest zijn van het oude Gent, waar men elken dag de vlaggen en wimpels der ons omliggende staten in golvende kronkelingen van de stengen der groote en kleine vaartuigen zag wapperen; zij leverde het levendige en treffende tooneel op eener rijke, handeldrijvende stad, in tijden waarop nog niemand had gedroomd van een Terneusche vaart met een handelsdok, of van spoorweglijnen, langs waar hedendaags verreweg de meeste koopgoederen voor 't binnen- en 't buitenland worden verzonden.

Men verstaat, dat er ook te dien tijde een havenmeester — ik schrijf mis, de oude Gentenaren zegden : kaameester — noodig was om hier de vaart en de schipperij, het lossen en het laden, het rijden en rotsen, verhandelen en stapelen te regelen, want ook op dit punt wilden onze voorouders orde en zekerheid.

Was de Lei 'tusschen bruggen' vooral ten dienste gesteld van handel en koopvaardij, hier hadden ook bij voorkeur de waterspelen plaats, met welke men 't vroeger veel op had. Wij stellen ons voor er nader over te spreken als wij op den linken oever zullen zijn en beginnen nu met het overzicht van de gebouwen van de Graslei...

Wie daar meer wil over weten leze verder in DE POTTER, Deel II, p. 473 e.v.